

Medan 20 Maart 1896

Waarde Heer Snouck Hurgronje

Schreef ik u kort geleden over het
gevaarlijke om door de koning Kroesem
v. Pijn met den Gouverneur van
Atjeh op den achtergrond, aan den
speculateur in mijn concessie den
de petroleumbronnen van Perlah te
kun en handen spelen, thans
dies zult een uitmuntende
gelegenheid op, om dat te voor-
komen en toch tot de exploitati-
te geraken van de rijke bronnen
in Perlah en in de aangrenzende
regio's Langkas en Moejopalit.

Te sieti arrivende deser dagen
in l'ur Amsterdam de Heer v.d.
Lonest, voeger hoofdadministrateur

Thans mede directeur van de
 heerde ryke deli maatschappij.
 Gehoort voor zake deze maats-
 chappij betreffende, o.m. ook
 met betrekking tot het verwaakt
 wordende openstellen van Tamiang,
 is my nu een gesprek met den
 Heer v.d. Horst gebleven, dat
 de ryke directie van de deli maats-
 chappij zeer gaarne een nieuwe
Nederlandsche maatschappij
 wil vormen om de ryke petrole-
 um bronnen in de ethyrische
 vorstentstapjes in exploitatie
 te brengen. Voor deze zaken
 is het een peulschiel om twee
 dinsten dagen, zoo nooig, eenige
 medelieven byeen te brengen
 en het is reep overtuigd dat
 de Heer v.d. Horst aan de
 Regeering de garantie zal

willen geven dat deze nieuwe
 Nederlandsche maatschappij
 zal worden opgericht en ook
 met Nederlandsche insteeking
 de exploitatie zal gediiden.
 Morgen vertrekt de Heer v.d.
 Horst naar Batavia met
 het doel om den Gouv. Generaal
 te gaan spreken over de zaken
 waarvan hij uitwaan een
 c.g. ook over de petroleum
 kwestie.

Ik heb hem toen aangeraden
 om, widdat hy auidente woeg
 by den Gouv. Generaal die
 bevestigd is van zyne komst,
 inlichtingen betreffende het
 mogelyke en wenschelyke in
 Concessien van de ethyrische
 vorstentstapjes. Hy is te
 minnen en ter zake der zake

In advies en te ^{vragen} ~~aan~~.
 U heeft mij daarop verzocht
 hem by U te willen introduceren
 hetgeen ik zoo myn bij
 Uzen te doen.

De Heer v. d. Horst zal U des-
 halve een bezoek brengen en
 hoop ik dat U hem, als het
 mogelijk is, Uwen goeden
 raad en krachtigen steun
 zult willen verleenen.

U acht het van groot belang
 dat aan een rijke en levende
 serlyke Nederlandsche maats-
 chappij de zaken worden in-
 handen gegeven en bevestigd
 als die met buitenlandsche
 kapitalen buiten het
 worden gehouden; daarom
 verhoop ik ook dat U mij
 ten goede zult houden, dat

ik door den raad aan den
 Heer v. d. Horst gegeven,
 als I was over Uwen verblijf
 tyd berispe.

Den Heer v. d. Horst ken ik
 van vroeger zeer goed, hy is
 op een top een Gentleman en
 ik denk er voor instaan, dat
 iedere zaak, aan welke hy
 by zich stelt, door en door
 eerlyk en ridderslyk wordt
 opbouw geset en gedreven.

De Regering zal dan ook
 de welluid van de Lande
 bewyzen door hem te steunen
 in andere en goede te lande.
 De veelgheid in Perak, Langkat
 en Moedjopalis kan van thans
 - Orkut van Sumatra - zeer
 gunstelyk verheffen en
 gewaardeerd worden, laat

dit dus geen herwaan rijt. —
 Gene Engelsche of Amerikaanse
 sche maatschappij kan belang
 hebben by overvechtigheid, die
 solide Nederlandsche maatschappij
 heeft groot belang
 by veiligheid. — ook dit
 is een gewichtig factor.

Ik hoop veel van Uwen
 invloed te uw doornicht
 in deze aangelegenheit.
 Ick is op 't oogenblik hier,
 hy kwam 5 dagen geleden
 van Batavia hier aan,
 mij heeft hy tot duurre
 niet opyvoelt.

Met beleefde groeten, hoog.

Achtend

Uw diend

J. S. V. M. L. L. L.

2 1896-05-13
Reshouwelyk

01

Kota Radja 13 eller 1096.

Waarde Heer Snouck Hurgronji

Zoals ik weet werd ik plotseling gedeelyk naar
Atjeh overgeplaatst ter beschikking van den
militairen commandant en moest ik zelf met
spoed vertrekken. Ik kwam 16 April hier aan.

By den regerings commissaris ontboden, ver-
nam ik dat hy mij opgroepen had om een
bequaam colonne com^t. te hebben, die mentaal
evolveeren zou met kolonel Steunfort, maar
ook nu en dan misschien, by het uitrukken
van een groote troepmacht onder algemeen
bevel van den kolonel, een ondergeenliste
colonne zou moeten aanvoeren.

Uit een militair oogpunt beschouwd, moet
ik lieverde ingenomen zijn, omdat die
taal niet anders dan onderscheidend kan
hellen.

De regerings commissaris zeide verder dat

ih mij niet met de politie mocht be-
moeten en my daarvoor reep in het geheel
niet mocht uitlaten, hy wilde des ge-
heel persoonlijk in de hand houden
en een oordeel van my daarvoor wilde
hy niet hooren. Ik mocht ~~my~~ reeps
tegenover niemand daarover een woord
reppen en moed my ook van oordeelverlegging
onthouden.

By myne aankomst waren de posten
Bilvel en Samkoengit reeds opgegeven
en den volgende dag (17 April) waren
Anageloeny en Senelop aan de beurt
met de Fuzskenposten Sambarich
en Samsoet. De regerings com-
missaris gaf te kennen dat hy aan-
sankelyk het voornemen had gehad
de buktenlinie te behouden om
niet met een teugpocht te beginnen,
maar dat hem gebleken was dat
zulk niet mogelijk was, my leden

by het fourageeren en aflossen van
die posten te veel verliesen. Ik keek
vreed op en antwoordde, dat
zoodoende een hoogst slechte inderub
meid bezweeg gebruikt, omdat zoowel
de troep als de etycher het terugtrek-
ken van de posten en terugkeer linie
de linie, zoo dactelyk na Demar's
afval, zou aarsien voor vrees,
voor zwakte van onze zyde.
Dat had de generaal ook wel over-
woyen maar er was niets tegen te
doen. Ik vroeg toen om ten minste
Toengpoep en de uiterste post chwa
geloeny te behouden als steunpunt,
van later offensief optreden. Ook
dit was onmogelyk meed my geant.
woord en op myn daarop volgend
bercheid, dat onze teugpocht van
toch, naar de verhoorde, zou eindelijk
by Selimoen of kemala kreeg de gen

antwoord. Ik werd afgedrukt.
 Bij den kolonel had ik een weinig
 succes en eene poging om te minste
 de strafaloeving lang behouden
 te zien - ook deze moet verhandeld
 worden, leed eveneens schijfheide.
 Denk jij dat nog ooit daer te
 komen moeg den kolonel? En ook
 nog verder zeide ik.

Dat is eene illusie, wy komen
 daar nooit meer, jou gaat het
 ook niet aan zeide de kolonel,
 de generaal heeft het gelast en
 ik doe het een ordij. -

Daarop werden strafaloeving
 en leuelop opgeheven, kolonel
 Stenfoot ging strafaloeving en
 Sanibarile maaken een goede
 breede weg leidt met de groote
 hoepemacht ophessers, ik moest
 met een kleine hoepemacht door

2

zeer moeilyk terrein, zonder weg,
 naar Sanswet en leuelop. Ik
 kreeg dien dag byna alle leuelen
 met die stukken te gemoen my, Hen
 foot nog even niets, en toen hij
 my daags daarna te kennen
 gaf dat hy juist het tegendeel
 verwacht had, moest ik ant.
 woorden, dat zulks my bevreemde
 daar de w^d controleur na de 11
 meekums my 's morgens by het
 uithutten postief verbleede:
 Overte, ik huyt alle leuelen
 te gemoen ik, de kolonel sagenoeg
 niets. Het was zo. Enfin, ik
 heb dien dag met myne kleine
 colonne, 15 1/2 comp^u wijf en
 2 sectien artillerie, ernstig gewalt,
 en den vyand een zwaar verlies
 toegebracht, O. a. meeveldi Tabib
 Khong, maar ik heb tevens gezien

dat in hoopdrach met de bevolking
medeed; my vrochten tegen uitkui-
lend tegen de men of minder
georganiseerde lenden bevoegd
met Beaumont geweest.

Stoeken my nu van deze teug?
Mogen deze ons vrees invoeren?
Het is schande.

De kampen waren in haast ver-
laten, want het pluumgedierte
leefte er nog rond, maar bevers
waren in de verlaten kampen
een paar zee vuile menschen achter
gelaten als bewijs dat ze slechts
tydelijk waren verlaten uit vrees
voor de kogels. Alse menschen
verlozen zich niet van den troep
de leegte kwam van zorgvuldig
gelaten.

Na terugken van den eersten
tocht het de kolonel Kemport

opgevoeld, hem betuigd dat de
vijand niets te bereikenen had
mits wy hem den rug maar niet
presenteerden (my liege vrees
dooden en gewonden by het teruggaan,
dat hy zeep te laf was om zijn
eigen gemaakte leutings behoudt
te verdedigen - my namen er
vrij levelop ± 10 - en dat ik
bij den tocht naar levelop de
breukening had opgevoerd, dat
mij de boas waren, mits wy maar
stonden.

Ik tractte hem overchole, naar
den generaal te gaan en hem
dit onder toog te brengen, mees-
ter op dat zulke zijn plicht was,
~~maar~~ ^{vervolg} daar hy bekend was om
Gouverneur te worden, dat
hy m.i. zeep aan zijn eer ver-
schuldigd was om den generaal

er toe te herygen, niet op des uige.
slagen weg voorttegaan omdat
dan wellicht van goed de zake
verloren zou zijn, dat hy zonder
persoonlyk een overgeens word
te hebben medegesproken de betrek-
king van gouverneur fechtelyk niet
mocht aansaander engey.

My streven immers toch nog altyd
naar de onderwerping van sticht
zeide ik en op dese wyse voortgaande
maken, my van de zoveelste maal
een treckege indich op de sticht,
leest dese van de zoveelste maal
van minachten.

Het helpt allenmaal niets, de
kolonel zeide buiten de politiek
te staan, hiervan ook niets te
weken en daarom ook niet te
kunnen spreken, hy had zelf geen
stelsel en volgde de bevelen van de

3/

generaal eenvoudig op (hy wordt
n.b. met den generaal samen), zijne
voorgangers hadden sticht toch
ook niet onderworpen, en waren
toch generaal geworden.

Ik ging heen met de zekerheid dat
hy een man is zonder karakter
en met weinig eergevoel.

Bovendien kan hy, zovels ik redes
zag geen troepen aanvoeren.

Wet ik waarom de eerste dag
Bidoel niet meer afgeloot en gappro-
vandeend? omdat er overnacht
beucht kwam - een los alarm - dat
bemaar door de 14 stochins nadeede.
my moesten terug, my moesten terug
kolonel, zeide v. Glict en dan
ging de boel op land van Hensfont,
Zonder eenige verberming tot
erlanging van zekerheid, Maloos kop
naar huis. Ik weet dit van de overste
die daar fechtelyk de colonne leidde.
(Bendiers). -

Phans, na afloop van de excursies tot ontbreking der porten en eenige hinderachtige demonstraties (Zoo moest ik 2 elle ft. levelopp en kammet weer eens vermeerderen) liet de kolonel te vitten op details en rapporten, afzeker met nuttigers te doen is.

Nu, in deze kleine tube is het een groot man...

Ik werd reeds in 't geheel door een hoofdofficier gewaarschuwd dat St. en zijn omgeving handig ook mij een hool te stoven om hoogerhand te wille te zijn.

Er mocht ook niet naar behooren bevelen gegeven:

Het operatie plan tot opheffing van de porten Grot Rang en W²⁴

Cyloempang b.v. werd aangegeven door den Kapitein, de luitenant van de marchausse en toe men mij daarna vroeg wat ik van het

plan dacht en de den kolonel te kennen gaf dat het te geconlineerd was en daarom allicht melutte kon, v.a. de midden colonne (en zonder 3 colonnes aqua) die ik moest commandeeren als 't ware in de lucht hing, zeide hij: Geef jij da maar een ander plan aan.

Natuurlijk mocht ik dat niet à la minute doen, daarvoor was het de zaak te ernstig. Ik kon met denzelfden middag een uitgewerkt plan aanbieden, maar dat kon niet toegestaan ^{worden}, omdat de generaal de wijze van uitvoering hier zaak nog denzelfden ochtend weten wilde.

Ik reed toe nog: Tusschen de mid den colonne eenwijdig over de beide andere colones, neem ik

de ene en ik de andere dan
marcheert de zaak van zelf, maar
dat was ook niet goed, want
St. wenschte bepaald het algemeen
bevel te houden.

Maar kolonel explicende ik toen,
ik behoort juist met twee
chef of a staf alles te overleggen
en te bevelen, dat geeft vertrouwen
aan den troep, en menigvuldigheid van
derden doet altijd gelooven aan
gehoorzaam doorzicht bij de hooge
leiding, waarom toek mij, mar.
chaussée en ons raad geraagd?

Ik zeide dat omdat ik bij het
denkend officiers deel in die dagen
al veel wantrouwen in de opperste
leiding en hun beleid had waan.
genomen. De zaak werd opgezet
zoals de officieren de marchandise
hadden aangegeven en mijn colonne

hing in de lucht. En waren den
volgende dag allerlei wysewijzen
modderatelys.

Zoo is het ook alledwaars gegaan
met het doen den kolonel op gemaakte
plan van optreden tegen T. Venmar.
Toen de kolonel het mij mededeelde
kon ik niet nalaten, het minder
goed te noemen en gaf daarvan
de reden op. De kolonel die het
aanvankelijk gemaint vond, had
het toevallig even te voren mede
gedield aan den correspondent
van de locomotief, waar ik by zat.
De correspondent mocht het echter
niet in de courant mededeelen
voor de uitvoering, maar kon nu
den loop van zaken beter volgen.
Het was juist.

Ma met mij geproben te hebben
wied aan het plan, al dadelyk

En overleg met den generaal toegevoegd, dat ik de moeilyke taak zou krijgen om my meente te make van de haam der hoopen en later zekeren myne verdere aanwysingen ook andere wysingen heugvolge gehad te hebben, want van de com. president van de locomotief op zekeren dag by den kolonel te myn herte om nadere uelutningen, kreeg hy ten antwoord: Ik heb u geen plan medegedeeld, ik wil dat geheel verhoerd hebben, ik heb alleen gezegd dat het b.v. zoo zou kunnen gebeuren. Daarom de kolonel by Tjostvang en N° 4 Gloempung z.g. het algemeen bevel want, heb ik eerst later begrepen. Tonder dat zag de generaal zekere geen kans

om de belegr. decoraties voor hem en v. Vliet te vragen. En waarin bestond dat algemeen commando? Dat drie colonnes onder drie hoofdofficieren zelfstandig het terrein besetten en zuidoostwaarts ten N. van Tjostvang, ten Z van N° 4 Gloempung en zuidwaarts beide porten en de kolonel daarna met een paar comp^{en} inf^{en} over de groote naar die porten overende wege, daarheen marcheerde om den vestingstool te halen. Hy bleef da op ± 200 el ten N. van de porten by een der dekkingcomp^{en} en hield met deze compagnieën, het afgesloten detachement, als de verkenner voor by was, bezig. In verband hiinmede ging de belegr. tijt de opgehelde colonnes terug. By Tjostvang had by my in 't laat

met eenige hoepelen dichterbij uitblode,
(myr colonne lang v. de lucht) en St.
huig daardoor aan die zijde te veel
ruim. Thy gaf my toen het bevel
over den terugtocht over en reed
zelf dadelyk den naam Tjos Tsi.

Zoo ging het ook ~~is~~ ^{is} namiddags
by W^{re} Gloompany. Dan gaf hy
het bevel over den terugtocht aan
den ander hoofdofficier en reed
zelf naar Kampsemei. die kolonel
is natuurlijk niet lang van hoogs
man fethelyk commandeer, en
leiden zag ik hem tot dusverre
niet doen

Zyne benoeming tot ridder van de
militaire orde is ypperlyk
met de decoratie geweest.

Mij wel, ik heb ik al lang geen
waarde meer aan de old W.O., maar
voor het jeugdig officiers opzicht

5/

en voor den hoep moete wy die
onderscheiding hoog houden. —
de assistent bleken nuat, even als ik
buiten allen ghehouden en zelfs is het
bepaald verboden om te zijn jounant
den oordeel uiterpretes of beschouwing
de beveren. Thy mag niets anders
doen dan feiten vermelden.

Prayer vermydt my, slechts eens
sprak ik hem becloops en toen ik
hem daarbij myne heereending
te hemmen gaf, dat ik geheel
buiten de politiek ghehouden was,
leede by dat de toestand veel
slecht was geworden in de jaren
en ik daarom niet meer juist op
de hoogte van zaken kon zijn. —

Wat ik hier tot dusverre zie
doet my zeggen dat de ethische than
muntens even goed gedreend worden
als onder idykerhoff.

de tocht tegen Oemau was om den
generaal bevolen daags in aankomst
na 5 e 7 bat^{on}, de kolonel kreeg allee
gedaan dat het twee dagen in aan-
houwt den batons Zou gebeuren.

Die dagen vóór de uitvoering speelde
mij de overste Bendien die geruime
twee jaren te Lambawe met civiel
opzay was belast geweest. Zijn oordeel
was dat het, nu Oemau met clade
lyk na zijn afval was aangevallen,
later was om er nog een maand
mede te wachten, omdat dan veel
verloop van volk zou plaats hebben
en ook de hoofden van de xxvi en
xxii moehins, die volgen beviel
toe. By Oemau vertoefden, wel
men zoude zijn leug geheid naar
hun gebied. In stelde hem dit
toe, maar achtte vooral uitstel
heer, omdat ik de zaak niet goed

voorbereid achtte en St^o plan van
aanval overtoost.

Ik raadde Bendien evenwel aan
zich niet met de zaak te bemoeien
omdat het oppergesag hier toch
reeds zoo meefelent was en ook
met een slecht plan Oemau nog
wel getlagen zou worden. Bendien
leekte echter het zijn plicht. Ik te
geen spreken en ziet:

Ik viel duidelijk by, v. Huisooh,
Quana ook Preyer en 3 anderen
wied don den generaal tot uitstel
besloten. den volgenden dag reis
st. mij en gaf mij te kennen,
dat vooral ook mijn oordeel,
dat uitstellen beter was dan da-
delys aanvallen, hem er toe
gebracht had om den generaal
tot uitstellen te bewegen.
Wat een leedmy, wat een aanvanden!

Het motief, aangegeven in het
regeringsbeleggen tot opheffing
van Gjos Rang, is onwaar. Nadat
de bevelen tot opheffing gegeven
waren, kwam het bericht dat Oemar
150 man naar Hoessi Ponglatta
had gevonden. Het zou konvens
ook al te vroeg zijn dat wij
Gjos Rang zouden moeten opdoelen
omdat Oemar 150 man naar
Lamcyet gevonden had.

Zh zou U nog veel meer kunnen
schryven doch waartoe?

de zaak is:

Breyer, die Sellen beheerscht, omvat
de laatste meening insulit in de
zaak heeft, is Kamin defensief.
Stempont heeft in 't geheel geen
oordeel, omdat hy nog niets van
de gehele geschiedenis heeft
in deucht der generaal met aan

als wij hem inlichtent. Hy moet
dan geen government van Slich
in natuurlijk ook geen generaal
te zullen worden. Zelden. wech
vroeg by my, wat ik er van dacht
als hy in de plaats van Hebler om
zijn schouwen Bonting vroeg
als ass. resident in Groot Slich
Ik noemde dit voorname mededij
met het oog op Bonting; want
in wefelen karakter, dat
Stempont toch kunnen moet
v. Hiet is meest defensief,
heel aardig zide Kap. 3 Graafland
ontlangt: v. Hiet is defensief geboren.
Ontlangt zeek by zeep dat wij
te evah waken om Lamcyet
aan te vallen, toe ik dat wilde,
en zou heeft Nellesbarys plan
verweerdicht zien.
Breyer is door ^{mede defensiefen} 't behoud van de

opconcentreerde linie, die hij in
 04 heeft daantellen, maar zou
 wel willen dat ze nog uitgebreid
 was. Perwouty's zeide bij my dat
 outangs, toe ik hem even sprak.
 Hecker is officieel maar heeft
 geen stem en van hemmen praat
 serwoudig met den generaal
 mede om zyne positie te reddely,
 afschoon ook hij aanvankelijk
 tegen het intrekken der buitenposten
 was.

V. Flut heeft bij 's generaal's komst
 duidelijk tot intrekken geadviseerd.

Het spijt my dat men altyd
 denkt en ik ook misschien by U
 thans weder den indruk moet
 maken, dat ik zelf Gouverneur
 van ettelijk wil worden.

Alles het programma van minister
 Breyer om dat de locomotief

dezen dagen publiceerde
 "leugenspreken achter onze linie
 "en dan blijven zitten zonder
 "offentieel van buiten" Zou ik
 geen gouverneur willen wesen.
 alles een officieel programma
 nog wel, maar nog moet wy
 ik U op den gener. kolonel
 Seibert te Prutenburg. die
 heeft grond verstand te bezaken
 ook een uherporceel, maakt
 hem gouverneur, dan wil
 ik zyn chef van den staf zyn.
 alles stemfont wort nooit
 iets bereikt, menchee alles
 wat stillatule sompeldde
 alles beleefde groeten
 In menchen

Uw. dienaar.

J. S. J. Uentz

N° 2 Felbrouwelyk

Kota Radja 30 Mei 1896.

waarde Heer Grouck Hingrouye,

Tegen de 11 moekims is eendelyk geageerden Oemar met zyne benden tot oorby Boekiet Selom teruggelagen. Van hier tot woeng Raba was geen tegenstand, want in een half uur kon de cavalerie gevolgd door de mareschaussie dien afstand afleggen. Had de bevolking de 14 moekims verdedigd dan zou dit niet mogelijk geweest zijn, dat is dandelyk. — Natuurlyk hebben echter ook menschen uit de 14 moekims aan Oemar's zijde tegen ons getreden, ^{thans} invloed in dit gebied was te groot om liernaem te kunnen trofelen en ook de omstandigheid dat de boeloebalang S. Joes Barutah zich binnen onze linie ophield reest Oemar's afval, stelt my ten bewyze dat hy, dit meedver niet kunnen en wellikt ook niet willende belotte, door zyn blyven by ons hoopte zyn gebied van tuchtiging te sparen. Dit feit is het dat de cavalerie en de 14 moekims slechts nu en dan enkele schote heeg van enkele vyanden, afrekenden van de bende van Oemar. de huize waren in groote haast verlaten, s'ken stond op het smur, al het vee en was aanwezig. —

Toch is op last van kolonel Sheenfort, een deel

van de kampoung der IV moehuis, gelegen aan den
weg, verband, zoals van Tandjoeng, Loes, Anah
Edja, Kampaja, Sjeras e Loknga. Toen iemand
den kolonel opmerkte dat de IV moehuis geen
meerband boden en vroeg om die reden ook
steeds gespaard wesen geworden, antwoordde
hy:

"Zijn dat soms meer mensche van jon, het kan me
niets schelen, de generaal heeft het gezegd en
ik laat den last eenvoudig uitvoeren, met
de politiek heb ik niets te maken." —

Van de staatkundige toestand van etjeh weet
hy dan ook nog altijd niets. —

Van de militaire operatiën zal ik maar niet uit-
weiden; het plan van aanval was niet goed en
de leiding gedurende de gevechten was al het
plan, omdat de bevelhebber eerst in afloop
op het gevechtsteren verscheen en daardoor
feitelijk niet aanvoerde. My kwam zo
doende eerst de 3e dag te B: Seboen, dus my
den eerste dag gemakkelij hadden kunne bereiken.
Maar nu het ergste: In de nacht van de 3e op
de 4e dag miste stikum B: Seboen verlaten
en teruggehoorden worden op Lam Pisang, waarop
in den ochtend van den 4e dag Lam Pisang en
aangrenzende kampoung Blue kroeng verband
meiden en het geheel terugging naar huis. —

Hoewel wij lueby terugkeerden van een kleine atol

met beparaed 1 huis gebracht werden, had Oemar
toch het laatste schot, want een tiental ryanden
verplaatste zich over de heuvels te W. van de kloof
van Beradin in de richting van onzen tegenwoordig
leed nu en dan eenig schot.

In de VI moehuis is veel verband, helaas ook
in de IV moehuis en bovendien is het gedeelte der
III moehuis darwe samen de VI moehuis en
de kroeng darwe, ook dit laatste was mi. niet
gemotiveerd. Niet verband lichte is o.m. in
de VI moehuis het gedeelte gelegen langs en
te N. van den weg Lansils - Kloof Blankala,
omdat onze troepen niet verder zijn geweest dan
in Lam Mangung e Lam Tengals oot, maar toen
wij meender waren dan de geheele kloof van Beradin
en Seboen beset hadden bood Kampagger voor
dat niet verbande gedeelte onderwerping aan
niet overlevering van de duurwapens, ook wij
de kampoung daar niet in de arde leyden. —
Na onzen terugkeer binnen de Linie is hiervan
natuurlij niet meer gekomen, de vrees was
toen verdwenen, voor de zooveelste maal gaven
wij daardoor het door ons behaalde voordeel,
het ontzag voor onze macht, prijs.

My zullen ons nu niet alleen gewapenderhand
den dat deel der VI moehuis moeten meeder
maken, maar naar mijn oordeel de gehele
VI moehuis op nieuw op Oemar's handen en de

Bevolking moeten veroveren. Het succes is door ons haastig teruggaan onvolkomen geworden, er is daardoor slechts half werk verricht.

In laatste Breven wij te waarschuwen toen ik den 4^{en} dag 's morgens vernam dat teruggetrokken zou worden - ik was toen te Kota Radja terug - maar de general & hij wilden toen, even als die vorige dagen, naar Paniganwe en slechts staande kon ik enkele woorden zeggen.

Naar mijn oordeel had men tevooren een korter tijd moeten vast houden, dagelijks in alle rusting, eerst met een geheel bataljon, later met compagnieën het gebied (VIIe & IVe machines) moeten doorkruisen (de IVe machines in gezelschap van T. Joes Bantad), het geslacht Nanta in zijn geheel voor goed veruilen moeten verklaren van het hoeloebalanschap over de VIe machines en met steun van den sterken arm het geslacht Steg allerzwaare daar moeten vestigen en wel verberkt in het huis door ons voor Oenan te Lam Pisang gebouwd. Blijven leven in het obergerpe maaken het teruggekochte mas, kon het rustige deel der bevolking niet, vooral niet als onze troepen zich ook daar vertoofd hadden vrouwen en kinderen zouden geleidelijk zijn teruggekeerd en binnen niet langer tijd zouden wij door die krachtige bestuursdaad verhooven gewicht en ons graag gevestigd hebben. Tegelykertyd met het vestigen van de Steg's in de

VIe machines had een mobile colonne Oenan makey gaan aanvallen in Repong maaken zyne familie gevlucht en waan zyne Christeningen grotendeels geborgen waren. Ook uit dat gebied had hij m. i. voor goed veruilen en ook daar een nieuw - het meest rechtzhebbende - bestuurs gevestigd moeten worden.

Daarna op flinke schaal ageerende in de XXII machines tegen Baed (Kamrah vooral) Poluw, Tjehel Olobassih & vervolgens in de XXVI machines vooral tot in het gebied van Ofag Maham (Kamnga) zou men veel klommen bereiken, vooral als ook dadelyk via het optreden op groote schaal, columns de XXII & XXVI machines dagelijks bleven door. Krusen, eerst geheele bataljons, daarna compagnieën. Voor het ageeren tegen Oenan in Repong 14 dagen rekennende, daarna twee maanden voor de XXII & XXVI machines (ik reken natuurlijk op flink voortarten) hadden de Java Bataljons medio Augustus naar huis kunnen terugkeeren, voorloopig op eij. no. In zeg voorloopig op eij. no., omdat het noodig blijft gedurende dit jaar 3 bataljons met artillerie & cavalerie van uitrukken bereikbaar te houden, als het verzet niet soms hier of daar op eenyris groote schaal mocht concentreren. Dan dadelyk een ferme klap uitdeelen in nood. Zekerlyk wil men de overtuiging vestigen dat

het voorged. uit is met onze Lankmoedigheid.
 Wel zijn er 3 1/2 veldbataljons altyd te Mjib geweest
 maar aangere de reevens de bezetting van Kota
 Pradja en grootmeels oof die van Oelch. Oelch uitmaken
 moet er altyd van die 3 1/2, minstens 1 bataljon t'huus
 blyven.

Voer een wijziging in deze tegenwoordige potentie
 zou hierin geleidelijk verandering kunnen gebracht
 worden in het volgende jaar het 4e veldbataljon
 naar huss kunnen terugkeeren.

Als men niet spoedig op de hui vluchsig aange
 geven wijze te werk gaat, vrees ik dat het eind
 succes zeer klein zal zijn, de toekomt slechts
 vrange rechte zal haren

Daar nu toch de G. G. van goed zal moeten
 besluren, welke weg in de toekomt zal moeten
 gevolgd worden, hiervoar er mi alle reden dat
 L. I. persoonlijk naar Mjib komt met U in zijn
 gevolg.

Wacht hem dit ten spoedigste aan, alles is
 daer nog goed te maken.

Ik word nog steeds huss alle politieke
 beraadslagingen gehouden en de resident
 laat niet met gelden.

Achtend

Wroden diana

J. S. R. Uentje

1896-06-14

01

N. 3 Fetswavelijk.

Kota Radja 14 Juni 1896.

Waarde Heer Snouck Hurgronje

Schreef ik in mijn eersten brief dat een hoofdofficier mij liet
waarschuwden tegen Stempfort en zijn omgeving, die mij een
kool wilden stoven, deren dagen is dat bewaarheid.

Steuende op den Regerecom' en Regereungscommisaris heeft Stempfort
getracht mij af te maken, doch hij heeft dit op zoo in
duidelijk aantoonbaar onwase en onwaardige wijze
gedaan, dat ik niet geloof dat de Regerecom' met hem
zal medegaan, al zal h. E. misschien ook hadken
vriend Stempfort niet en torgelyk te stellen.

Ik heb mij wel schryfelyk over de mij aangedane bejige-
ning by den Regerecom' beklaagd en zal deens beslissing
nu afwachten.

Uit het vorige weet ik welk hoopje ik gemaakt heb door
myne tydelijke overplaatsing naar Atjeh en ik begin
dan ook den onwaardigen militairen rommel zoo
heen te worden, dat ik er hard toe uitloopen als ik
kans zag in 't civiele een passende en redelyk besol-
deigde bekehting te krijgen.

Het neemt echter niet weg dat ik met evenveel plechtbe-
kaching mijn taak blyf vervullen en was het b. v. ^{mijne}
colonne, die zich op 20 juni jl den Panbrak heen
sloeg. Een myne goede kennissen stond, na het nemen
van Panbrak door myne tweeën, toevally by den staf van

stempoot die toen ^{een paar uren} na het einde van het gevecht
 en verdrijving van den vijand - daar aankwam, en hield
 de chef van den staf v. Hiet, nadat eerst een weinig op
 mij was afgegeven, spyky zeggen: Een nu gaat die
 v. H. niet met de eer strijken!

Ik moet er l. weten, dat men mij gewoonlyk de moei-
 lykste opdrachten geeft en daarvoor de beste wapens
 (marchaunee e. zebraat "tuf"). Alere heer echte heeg
 overte Benschhoff v. Heemstede de korpsen, zou
 daarmee voor mij uit marcheren en op de buiten
 vliegt ~~na~~ ^{camp.} de velden weg Pulvel - chagaloeng
 rechtstreeks tegen Kamrah ageren; ik zou met
 twee andere bataljons dwars door het terrein
 over Toelalve, Kam Boehoeng e. de etteuk't naar
 Kamrah oprukken; aan alle ooren was artillerie
 en cavalerie toegevoegd.

Ik sloeg, wat men niet gedacht had dat mogelijk
 was al stond er ook dat wij moesten samenwerken,
 echter zoo snel door de den den vijand verdedigde
 kampoung etteuk't Joeten etteuk't Raja heen, dat
 de vijand niet alleen vercheedene dooden, maar
 ook een gewonde moet laten liggen en was
 reeds in Kamrah doorgedrongen toen de
 colonne van Benschhoff er nog voor stond
 etteuk't dat ik hiervoor laten meer en standje
 huyg, want 't kolonels dispozie was al even
 keuring als die van den veld tegen Kam Pisang
 e. sprak slechts van berette, stelling nemen, afsluiten

en vasthouden, alhoef het de taak van een aanval
 niet in de eerste plaats is om krachtig door te slaan.
 Ik moet dit laatste doen als eenen aanval,
 te meer daar de kolonel alleen en dan nog te laat
 volgt, maar nooit aanvoert.

Toen ik eenmaal in den Eend van Kamrah was,
 heeft de lamme vijand zich niet meer verdedigd, maar
 liep de gehele kampoung leeg, alleen in het zuiden
 hebben de marchaunee nog een enkel punt moeten
 nemen.

Het ware een gemaklyk geweest om de tuchtiging
 in één dag te doen afloopen, vooral daar men niet
 tegen het eigenlyke gebied van Pruid melde of dorpje
 oprukken (Kamarah, Koetoe, Pruid, Koechoe en Sibren
 zijn niet getuchtigd), maar zich bepaalde tot etteuk't
 Kamrah en Kamtengah; de tocht moet echter 2 dagen duren.

Nu is in het doorgelopen gebied wel alles verwoest,
 maar een soldaatse jach slaag heeft de vijand niet
 gehad, daarom hadden wij rechtstreeks moete oprukken
 tegen Pruid, waaraan de weerbare manen gevlucht waren.
 Tevergeefs vroeg ik de wijk van de tweede, dag nog vergunning
 tot myne colonne, een gruis verstant, alleen O. waants
 doorgang via chagaloeng naar Sambaroe.

In de v. l. v. v. mochten heeft men in zoverre vrede
 gehad, dat de vijand, naar 't rekyt, een zwaare jach
 slaag kreeg van men had hunne hopen. Daarom is men
 dwaas e. overhaast teuggaan gelukkig minen nadelig
 geweest. Op een dines is de generaal zoo eertyl geweest

om met een glas champagne o. m. te drinken op de snelle
 en doorlopende wijze waarop ik mij had moeten gemaakt
 van de vyandelyke bergstelling van Jot Jato en daardoor
 reeds den eersten dag, des morgens vroeg, de gelyke positie
 van Demar in en voor de berg van Beradin beheerschte
 en door mijn twee repeteergeweren en repeteerkarabynen
 (30 kal^m en marchanne), des vyand niet alleen uit Lam Pring
 maar ook uit de meeste andere stellingen schoot, welke
 ik bereiken kon.

Had men dien dag den doornen verensawal op Lam
 Bengals, Lam ellanyang en Lam Sri, waartegen ik reeds
 herhaaldelyk geprovoerd had, achterwege gelaten,
 dan zoude onze troepen ± 70 man minder verliezen
 hebben geleden.

Negen dagen na den aanval op Demars stellingen
 in de VI moehinis is men er eindelyk toe gekomen
 om nogmaals die buurt uittebreken, gelukkig nog juist
 by tyds, want Seboen was al op nieuw versterkt en Demar
 had hier en daar nog wachtposten.

Gelukkig dat Demar er niet op rekende dat wy, lamme
 hollanders, nogmaals zouden komen en zoo hulp
 des anderen vóór het geheel leed was, J. Thesin Bongtatta,
 met een bende uit Seboen komende, op den grooten
 weg aangeloopt tegen de marchannees op, die een paar
 man meendoten en ook Thesin, naar tichyur, vermondde,
 aan welke wonder by, volgens berichten, weelde is.
 In onze handen zal hij niet. Ik rechte tegelyertyd
 op tegen Kampagge, dat reys meiwapens niet had megebragt.

noot: * moehinis Lam Pring, Lam Bengals en Lam Pring.

de geheele bevolking ^{van Kampagge} vluchtte haast over kop naar het gebergte,
 en viel geen schot. De generaal heeft mij geseid er nogmaals
 heen te zullen gaan met voorwaarde. Laat aan troepen en bevolking
 om in de kampagge te blijven, anders buchtiging.

Deert wordt gelukkig, althans nu en dan, den de VI en IV
 moehinis - het d. deel ~~van~~ de VI moehinis uitgesmeerd - gemar-
 cheerd en ontmoet men geen verzet meer, opelvoers er nog niet
 nu en dan een schot valt. Demar zit nu met al zijn
 hebben en hooren in hepony, dat hy zoveel mogelijk
 versterkt heeft en moeten mij hem dan gaan slaan.
 Ik heb, dit eenige tyd geleden aan den generaal geseid
 toen ik hem eens sprak en antwoordde dese: dat staat
 op het programma. ook stond er volgens zeggen van L &
 op het programma, hetgeen ik toen ook wende als noodzakelyk:
 buchtiging van Kampat en het geven van een paar blaas
 aan de x & VI moehinis en wel t/m Luninga (Wag Makam).
 Maar ook de V moehinis elton Tassik, Toomee Polim
 en Prad in hun gebied, moeten onze kracht voelen,
 anders helpt alles niet veel, doch ik vrees dat dit
 laatste (Prad en Polim) niet tot de name versterkt
 zal blijven behoren. ook in deze streek, daarna telkens
 en telkens terugkeeren, tot alle verzet een einde neemt
 is noodzakelyk. - Grypt ik nu, zoo mogelijk, wy
 maar eens snel en krachtig is, wy kunnen wat wy
 willen en durven en als dan op het tegenwoordige
 slag uitdeelen adelyk een krachtig, actief en
behoorzaam besem volgt, dan zal alle spoedige het
 hoofd brengen dan velen thans denken. -

Omdat in zijn gewoely moeten eelken vernietigd, de chanta's
voor goed uit de v. moekims verwijderd en de chaj's daar
met onze hulp gemanteld worden. In dit opzicht is nog
altes niet gedaan.

U begrijpt dat ik na het gebeurde met Stempfort, in 't geheel
niet meer bij hem kom, maar toch influenceer ik eenigge
mate op de operatie, zy delings natuurlijk. —

By Cambal b. v. wilde Stempfort meer uit het W. O.
begrijp aar aller, alles zou da meer verrijkt en
zonder eenig verband gegeven zijn, de vyand had niet
bovendien geheel ongericht tegen een aanval uit het
O. en zou die troepen zekere groote verliezen hebben
toegestaan. de nevenaanval Lam Tengah. Lam Lsi had hem
meer niet geleerd.

Ik heb echter aan twee verstandige ondergeschikte officieren
aangetoond, waarom het beter was alleen aan te vallen
na de W. O. W. zyde, zoals dat nu gebeurd is

Stempfort de alleen met durft beklenen, raadpleegde ge
noemde twee en liet gelukkig al gauw zijn eigen plan
raren.

Zoo staan thans de zaken in Groot Atjeh, na de
kuststaten hoer ik weinig, maar ik geloof niet
dat daar op 't oogenblik met de scherpzinnige regeling
flank wordt in gegrepen.

Ik versta dat v. Hiet mij, naar 't schijnt, in zekere
mate kwaad wil, haw, zoals sommigen denken,
aan jalouse te wyzen zijn, maar ik geloof dat
hy bang is dat men my minken zal aanwijzen

als zijn opvolger en hy wil overste Beeger als chef of
staf te Atjeh hebben om zelf deus plaats aan het
hoofdbureau te Batavia en te nemen.

Hy heeft kort geleden te beuren gegeven dat hy in
Atjeh, na afloop van de tegenwoordige expeditie,
Atjeh wil verlaten en toer aan den generaal
geroepen om zijn vervanger nu reeds te Batavia
te doen overkomen om reek in de zaken te kunnen
inwerken; v. Hiet kreeg den beuren tyd tot het
opmaken van het algemeen verlag van de verduellu
de vacuities.

de generaal heeft dit geweigerd.

Ik geloof dat ook de commanden mij nadeel
doen en moet erbenen dat het van Stempfort
niet aangenaam is om niet voortdurend te sien
afgeschiedend als iemand die in geschiktheid
en hebzaamheid verre achter mij staat. —

Uw brief heb ik ontvangen, ik wenscht mij geduld
en een weinig reine toe; het eerste zal ik hebben
maar het tweede kan ik — schybaan althans niet
krijgen, zoo lang ik blyf dienen onder een lekompe
onwaardigen en niet eerlyken chef, die het goede
verstrygt en verkleint en kleine nevensaken, die
minder goed zijn, breed uitmeest met de valiche
proging daarbij om op nijs schoudeis te laden
hetgeen te wyten is aan fouten van ondergeschikten
Ik kan met de hardt op het hart verklaren, dat
ik tot dusverre geen fout maakte, alle onduyge

schikte officieren, die onder mijn bevelen steden
konden dat, zoo noodig, volmondig getuigen.

Stempfort heb ik leeren minachten, in de eerste
plaats als tweepennaarvoerder, in de tweede plaats
als chef busen het gewichtsterren en in de derde
plaats particulier, toen hy ontlang op het dines
door den generaal gezien 3/4 dronken was en
zich als een fuselier gedraeg.

Een jaar lang heb ik te alle nuere gedaan om
zijn naam een weinig hoog te houden, als men zich
daar minachtend over hem ufbliet, maar ik
moet thans erkennen dat resident Korseman
gelyk had toen hy by Stempfort's gran naar
stijg zeide: Hoe komt men toch aan desen
man, hy zucht en heeft geen opmer, noch haaken.

Ik hoop van harte dat aan den tegenwoordigen
toestand spoedig een einde come en dat ik niet
onder den Opveemmer Stempfort zal moeten
dienen.

Ik word hoy steeds buiten de politiek gehouden.

Hooftakend met beide groeten

Uw deuntw.

J. S. R. Kenter

1896-09-12

01

Kota Radja 12 September 1896.

Waare Heer Souch Hurgronje!

Gisteren middag terugkerende van de Peli-
moen tocht ontving ik Uw schrijven van
den 3: dezes dat van zooveel belangstelling
getuigt te mijne oprechte dat ik niet
nalaten wil. Ik nog met dezer just nu
Uwe hartelykheid en gunstige oordeel te
bedanken. Ook Uw welgemeend advies
neem ik gaarne dankbaar aan en zeer
leker zou ik de ondervinding leeren
dat er veel laster schuilt achter alles wat
ten mynen nadeele afdien myn rug gesegd
wordt, als er slechts eenmaal open kaart
gespeeld werd. Te verzeefs heb ik u de
laatste jaren (reeds myne bevoordening by
keure) al tweemaal getuicht het legesherkond
kiesbae te krijgen, ~~nuad telken te verzeefs~~
en zoo zal het wel blijven.

Ik weet op welke onwaardege wijze getuicht
is myne carrière te keken na den terugtocht
van Snelops; die poging is niet gelukt omoor
de legescommandant met in 't midden latung
van de kech, op eelt halplachtige in dieke

manier, my my sprak zonder vriend Steunfort
 in 't ongelijk te stellen. Na dien tijd leide
 ik meermalen goed gelaagde excursies,
 b. v. de vermeerdering van de Jot Jaho by den
 aanval op Bernas stellingen in de VI machins,
 de verdringing van den vijand uit Kambrak,
 idem uit Montassit - Kambrada, idem
 uit Rahata Sibew met vernietiging van
 de versterking Stragaloeng maanly de vijand
 112 dooden in myne handen liet em. Welken
 op het einde van den legerecommandant
 gegeven ~~was~~ ik na teruggevenne excursie,
 ontving ik van de aanvoering de. Toepren by
 de edere tochten geen enkel bedantje
 of bewijs van goedkeuring. Dit is natuurlijk
 ook niet noodig, maar omdat ik by den
 tocht op 20 Juli 11 - een nieuwe tocht
 tegen het wettelyk gedeelte van Montanik-
 byna 50 dooden en gewonden behuubt
 heeft de generaal Tetter dadelijk van
 uit Batavia een zeer geheim medede-
 lant van het beleid van den coloune
 oom by deren tocht. -
 Alredes dus een poging om mij af te liden.
 De kolonel Steunfort weet zeer goed dat
 ik by deren tocht even actief en heilvol
 ben opgetreden als altijd; ook zou by waken
 schermen en heeft het ook mededeeling gedaan,

dat het doen ondernemen van den tocht
 niet slecht was en dat ik by de uitvoering
 er van door een paar ondergeschikte bataljons
 commandanten bepoeld slecht ben georend,
 maar wat hij met zijn karakter als adviseur
 op mijn gerechtsrapport, op papier zal
 hebben, weet ik niet.
 In vele dagen na den tocht werd v. Thiet
 opgewepen en nam Steunfort my, en meenil
 van al het gebeurde, dadelijk ik w'd chief
 van den staf met de onmiddellijke toezegging
 dat het nu niet zou zijn met het hebben
 van de hae van den staak, vooral ik al die
 kleine onvolloze tochten woude.
 Ik moet zeggen, daer hebt ge nu van die
 critiek, maar ik heb die uitdrukking nooit
 anders gebesigd dan in een besloten kring,
 de ontgeryng van het besteed, nooit in het
 public.
 Allet u, zede de kolonel, ben ik geneegen
 de hie by de horens te ratten, zeg maar
 wat ge woudrabelijk acht; alleen heb ik
 hiervan tegen een excursie naar Leporeg
 omdat Generaal Tetter dien tocht voor
 niet mogelijk heeft verblaud gedurende
 de minder gunstige weersom. -
 My gaage hie eent naar Pieng, de bydelijke
 verblyfplaats van Avenaboe el. Shamad David

den velden Luan so Lingbattah, Panglima
 Polim, de Tjohut Kamporey Baroe e andere
 voorname regentanders, daarna op mijn
 aandringen ^{toch} naar Lepong e boing, vervolgens
 naar Tudrapoeri e Cileieng e nu naar
 Selmaer e Peung. Keung. Jede staat me
 verbaand over de moedelykheid en het
 alles en de gematlykheid waarmee
 my oeral success behaalden en stemfont
 erkende in een vertouwelyk gesprek aan
 den mynen goede vrienden, dat hy mij
 van dit alles veel verschuldigd ^{is}. My
 de toelike naar Dieng en Lepong was
 stemfont aanvoerde, ik chief van de staf,
 by de twee laatste encumies was ik colonne
 commandant e vande de agerence luyde
 aan. X Zoo ziet ik dat ik getrouwe
 ben gebleven aan myn principe om
 steeds mijn plicht niet eerst en toe
 wijding te betrachten en met teugde
 stelling van eigen persoon, krachtig
 heb misdegewerkt aan het maken
 van naam voor stemfont, die getuust
 heeft mijn carrière te bekeeren.
 Over de generaal Tetter my een leet
 roepen e twee van achteren my probe
 te overtuigen van de noodzakelykheid
 maar hy verbeelde om de tydelijke luyden.

Zegge mijn aldy schijft, ik had weinig tyd e wilde ik he...
 raad cradelyg antwoorden. Om schryve i verbeende
 Met vierenlyke geveken, ook nu myne vrees steeds gaam
 18. 18. 18.

probenlume van diepke hof in te trekken, was
 het voor mij teken voordeelig geweest dat
 eenvoudig te beaunen. Had ik dat gedaan
 dan zou van slechte teken niet een hoofd
 officier geweest zijn, die door zyne critike
 nadelige invloed oefent op de jongere
 officieren. Ik zou dan echter mijn, karae,
 hen hebben moeten verbroekeren e dreuen
 bedankte ik. ik bleef daarom mijn leet
 wesen beteege dat ik dat oordeel
 niet kon deelen, maar onsequenel over,
 knigt was en bleef dat my die posten
~~stonds~~ had kunnen e moete behouden
 tot tyd e wijle de vyand zou teruggelege
 zijn e my volkomen meester waken van
 de toekunft.

Op mijn aandringen heeft de kolonel de
 dwars buschepunt by Baclut bevoen
 opgeheven, die megenis waken op druggen
 adouer van Van Hiet. By de opruiming van
 den post op de Blang Bruntang wordt
 met ook een buschepunt genomen by
 Tjot Blang, hetjen V. Hiet ook wilde.
 De post te Samakani leyt ook verbeed,
 van eladelyke plaatsing van een post in
 de VII moehun Raot van Samakani goed
 omdat de aanwezige pasar gelegenheit
 bood de troep cradelyk over dat te brengen.

door dagelijksche tochten het gebied van
 Prad onder de deum te brengen. Ten defi-
 nitieve verlegging is Indrapoeri. Gekambij
 de aangewezen plaats en hoop in den
 kolonel Luccova nog te overtuigen, niet.
 Regentanda bij degenen met Breege
 Samen de jasan Samalain, nu vertening,
 van de definitieve verlegging uitboort. -
 In de toekomst moet dat een tweede
 verlegging in den output van Seluwe
 komen. Dat is nu nu heb
 om in deze geseit een vaste overtuiging
 by de Regering te vertegen, dan
 met u de laatste een groote dienst
 bewijzen. My bekenen dan nu
 niet langer bij u allen.

Breege heeft na de eerste dag afaar,
 by den kolonel jongeren aangewend
 om my weg te wijzen, vol Breege
 schijft aan Breege in dezelfde geseit
 en wreeg nog deze dagge in een brief:
 Wat doet van deuten nog langer te
 stijn?

de tocht naar Seluwe heeft Breege
 ook trachten te verhinderen en toen
 de kolonel gelastte dat hij zou plaats
 hebben, nadat ik hem in begenwoordig
 deed van Breege, de noodzakelijkheid

er van had aangestond, zeele ^{Breege} ~~by~~ ~~my~~:
 Gy hebt goed gezien; kunne loyke by
 draait gy alle deuren en uit en
 als my, orde v. Ziet, niet op denzelfde
 voet doorgaan, wordt by de Regering
 gezegd, dat my begenvalden. -

Tegen deuren zeele Breege verlaangt:
 Injin, als de kolonel stemfoot de
 overte v. deuten niet wil laten geem,
 dan zal ik in ieder geval tot wel
 roepen dat by na de komst van v. Ziet
 dadelijk verrekkt. -

Thans is een tocht na de noordkant uit
 in Petru noodzakelijk en moet de pretey
 deent sultan a Polen verdere route
 met hunne begenwoordige verblyfplaats
 te Padang Titie of Titie, in of nabij
 de molken VII gelegen. Ten Reening
 Reening in den ~~reynende~~ verblyfplaats,
 man Polen 7 hunne het bolven, volgen
 te seluwe ingewonne informatie
 slecht en geforceerde dagmarkt ver-
 myheid.

Gjot Mave en Reening Reening liggen volgens
 alle kaart goed, de seluwe rivier
 loopt echter anders dan alle kaart
 aangeeft, men zuidelyk, tusschen
 de seluwe en stijn rivier loopt een

meent, an de Regering zal niet vallen, en geloof het echter
 niet daan v. Heit na hoop tot een degenie in. Die heeft een
 ongehoopjes belooft offeren te maken zijn en met kleine velden, de hoe
 ab. den staart bekend, zal hij dat schynen ook met overen. In vrolykheid
 vrees en nu niet naar by de belofte de wil clewid, moet ook het ghemme schynen.
 vennen de die ba en niet beglykheid vennen schynen.

Zeer gemarkeerde, my hoop waterleiding
 en de moechen infantie ligt met aan
 de voet van de goudberg, zoos van
 Ruysse meende, maar aan de etyke
 rivier op een groote dagmarkt van
 selinwe verwijdeid. Was de etykes
 de groote dagmarkt vennen, in vor
 vke Infanteie, zoos is er hier te
 etyke than mede marche, ± 5 uren
 loopen. For de aftand selinwe -
 Reuy Reuy deed er 4 uren met 2 uren
 van een half uren, de et selinwe rivier
 loopt met een boelt noordelyd om
 Reuy Reuy heen, zy is een prachtige
 bergstroom met kristal helder water,
 te vorken van Grot Barae loopt de v. naar
 N. en diep ingesmede alom de in de
 selinwe rivier uitvont en de greus vork
 van de moechins selinwe en Reuy Reuy.
 Grot Barae heet Rau Barae, en Grot
 is er in de beest niet.

Men zegt hee dat er brenen lent met
 overgeplaat van Batavia by de
 VII afd. d. v. v. In hoop het om de een
 te kunnen spuben, maar er geloof het
 niet. Goudtuel For is er mede achter
 gaan, wat met het ooy op myn groot
 gysin (die kunden in Holland en die hier)
 niet te verheeren is. -
 In hoop dat de periode v. Heit, zoos die